

Yazı faaliyeti, biraz para kazanmaya benziyor. Yazdıkça yazmayı öğreniyor, hangi konuya girip, hangisinden uzak durmak gerektiğini, hangisinden daha münbit *elmalar* devşirileceğini, hangisin çıkamadığını keşfederek ilerliyorsunuz.

Bu ilerleme esnasında, insan kendine sahte bir dünya da üretebilir. Kendiyle ilgili kurduğu faraziyeleri fazla ciddiye aldığından, kendini bir takım manasız çukurlara mahkum edebilir.

Bununla beraber, basit olmayan binaların sonunda çöküvermesi gibi, fazlasıyla kurgusal takılan, hayali olan da sonunda kendini tekrar etmeye başlıyor. Edebiyatçı, bir mimarın kainatı taklit etmek zorunda kalması gibi, eninde sonunda *gerçek hayatı* taklit etmeye başlıyor. Asıl derdini gerçek hayattan almayanlar, kendi dünyalarının ne kadar *özgür* olduğunu anlatmaya girişebilir ancak bu özgürlük, daha güzel, daha derin konulara değil, hayatın kendisinden daha yalın ve sığ bir yere kayıyor.

Bir manada felsefe de belki böyle. Hayatın sorunlarını çözmek, insanların dertlerini dinleyip, onları anlamaya çalışmak, insan olmanın herkese getirdiği yükleri sırtlamak yerine, kendine bir takım kavramlar icad edip bunlara tapmaya başlayabilirsin. Bunların yeterince esnek olması durumunda, belki sorunları çözdüğünü ve anlamlı olduğuna kendini ve başkalarını inandırmak da mümkün. Bununla beraber, hiçbir zaman hayatın bu gibi çözümlerle ulaşılacağını sanmıyorum.

Matematik gibi, *araç* olduğu belli araçlardan hoşlanışım bundan. Matematikçiler, *gerçek dünyada* çalıştıklarını iddia etmiyor, bununla beraber ürettikleri modeller gerçek dünyayı değiştiriyor. Ancak gerçek dünyada çalıştıklarını iddia eden sosyolog, psikolog gibi *elemanlar*, gerçekte hayatın kendisiyle çok da ilgili olmayan kuramlara çabuk kapılıyor. Bunların büyüü, hayatı açıkladığını sanan alternatif hayatlar sunması. İnsanı açıkladığını iddia eden alternatif hayatlar.

Araçlarla amaçlar arasında sadece bir derece meselesi var. Tüm amaçların ötesindeki amaç ne? İnsan bunu bilebilir mi? Biz tüm amaçların ötesindeki amaca Allah diyoruz ve ona ulaşmak için kullandığımız tüm yollar araç haline geliyor. Bununla beraber bu araçların da dereceleri var, cennet de böyle bir araç mesela, ancak cennet dünyaya nazaran bir amaç, ancak dünyadaki çeşitli amaçlar da o cennete vasil olmak için araç ve bu araçlar da, günlük hayat içinde amaç haline geliyor. Akıllı insan, uzak amaçlarla, yakın amaçlar çatıştığında, uzaktakileri tercih eder. Bunların birbiriyle çatışmaması gerektiğini ancak çatışıyorsa, uzaktakinin daha lazım olduğunu söyler.

Amaçlar uzaklaştıkça imtihan zorlaşır. Çalışma hayatında da, okulda da böyledir. Her biri 1 sene süren 10 iş yapmak, 10 sene süren tek bir iş yapmaktan daha kolaydır. Çok uzaktaki bir ilahı konu edinmek, buna benzer bir zorlukta. *10 küçük ilaha inanmak*, 1 büyük ilaha inanmaktan daha kolay.